

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

In octavam Epist.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

net, duos modos percipiendi justum lucrum proponit: pactum scilicet trium contra deum, ut vocant, & censum utrumque redimibilem ad certum tempus. Primum modum plusquam certum auctores, licitum esse dicunt; alterum supra sexaginta. Non desunt rationes potentissimæ, quæ utrumque suadeant. An propterea usuram & injustum fœnus approbat? Nec deest propterea multiplex usus & locus & modus: si res postulare, triginta saltem percipiendi lucrum ex pecunia facile adducerem, quos ab usura labe nullus Jesuita liberat. Quod dicis de Conciliis & Principum legibus, inane est: vel unam proferre debueras. Nemo in hac accusatione tibi fidem habeat; nempetibi ac tui similibus nulla fides pietasque. Non dixit absolute Apologista vim legis cessare, cessante illius fine; sed quibusdam conditionibus appositis: atque hoc à multis gravissimis Theologis, & Canonistis doceri; citatque in hanc rem Soto, Carbo, Azor, Navarrum, Sayum, Toletum, Suarez, Molina.

Fallum est etiam, dixisse Apologistam, Conciliorum leges in enormes Judæorum usuras constitutas fuisse: sed in Christianos, qui Judæorum exemplo, rei usuraria vacabant, quique varias artes excogitarent, ut sub iis usura vitium lateret. Hic fidem tuam Wilhelme, ut in cæteris hominibus, Catholicam vellem: Jansenianam ubique invenio. Mox illum incitæ & temeritatis arguis, quod asserere non sit veritas, ante Alexandrum III. simplices usuras nulla lege, ecclesiastica scilicet, vetitas fuisse; quod ut falsum esse ostendas, multa Concilia subicis obiter, quorum Canones usuram vetant: * Verum, inquis, istos Canones ignorasse, Apologista nihil nocuit; habet enim ad omnia exceptionem, nimirum non mutari Canonibus naturam rerum. Lepide, acutè dixisse tibi videtur; sed aperta calumnia est. Ubinam dixit, simplices usuras nulla lege fuisse vetitas? Hic sanè impossitor es, si usquam alias. Dixerat enim Apologista, ante Alexandrum III. prohibitos non fuisse modos illos percipiendi lucrum, qui alioquin liciti poterant interdum usuris locum, vel occasione præbere. Si vero Canones, quos ex Antonii Augustini lib. 3. refert, simplices dumtaxat usuras vetant, ex eodem auctore tit. 6. Ad penam libri. Parisiense tantummodò aliquid innuit, de non accipiendis fructibus agrorum, nisi computentur in partem sortis; sed eo Concilio nulla præcepta ecclesiastica inducuntur, ut legenti constabit. Præterea ibi dumtaxat damnatur acceptio fructuum injusta, contra jus naturæ, ob pecuniam pauperibus gravi necessitate pressis commodatam; præterquam quod fructus percepti, modicæ pecuniæ commodatæ valorem excedebant. Quis autè neget, in tali necessitate, pecuniam gratis commodandam esse? Abi ergo Wilhelme cum tua Canonum farragine, qui ad rem non faciunt, & quos ad meram ostentationem accumulās, ut simplices in fraudē inducas: quod huc usque vobis solemne fuit, Sacros Canones, SS. Patres, templum Domini, templum Domini, ubique passim crepatis, siue id res postulet, siue non postulet. Hypocritæ, Constitutiones Apostolicas, & Concilium Tridentinum impune rejectis, & libris in lucem editis oppugnatis: Jesuitis verò, quamvis eo sint animo erga S. Sedem, & sacra Concilia, quem nonnulli Politici immoderatum, & affectatum perperam judicant, sacrorum Canonum contemptum, & ignorantiam exprobratis. Hic sanè tritum carmen locum habet: *Clodius accusat Mæchos, Catilina Cætegos*. Hæc porro Apologistam, unum in jure Canonico vetustissimum igno-

* Pag. 201.

rasse, nemo dicat, nisi maledicus; nemo credat, nisi ignarus.

In nonam Epistolam.

NOTA I.

De cultu Deiparæ.

Montaltius in hac Epistola, * ut legenti constabit, singulares aliquot, quæ ad Deiparæ cultum & honorem pertinent, quas P. Norius singulari libro ediderat, pias & familiares citationes (vulgò praxes vocant,) impius irreverenter, utriusque Apologistæ meritis hujus delicti pœnas dederat. Illum defendendum suscepisti Wilhelme, ut ejusdem criminis reus evaderes. Montaltius inquis, pietatem adversus B. Virginem magnam vespiscendæ salutis subsidium esse fatetur, modò est fidei & charitatis radice nascatur, sed præter hanc, confessionem ad Deum desiderat. Hæc insignis Menzura tua, qui eam approbas, fraus esse videtur, quod hæc ambigua subnectat, postquam pia illa officinæ & fœniliter exhibavit. Quis unquam communem docuit? quis nescit, neminem noxe lethali venæ, cælestem gloriam consequi posse? Sed Barthelemy, alique Scriptores docent, piis illis officiis Deiparam moveri, ut sibi additis ea gratia subsidio obtineat, quæ ad mutationem vitæ, & penitentiam peccatorum brevius & facilius conducunt. Dives ambigua, quæ Montaltius subnectit, quod saltem tantum officia adversus Deiparam approbet, quæ charitatis radice nascuntur. Igitur peccator, qui charitatem non habet, frustra Mariam implorat, frustra salutem, frustra illius cultui se addicit. Nec est, quod falsam illam doctrinam exaggeres: quam reverè Jesuitæ non docent, sed cultum erga Deiparam promovere conantur, quod fiat, ut peccatores illius subsidio freti, convertantur; & justè ad finem usque pervenerent. Tu verò Mariæ præsidium salutarem innocentibus, & penitentibus opportunum agnoscis; de peccatoribus autem siles: quasi verò Refugium peccatorum jure ipsa non dicatur. Vis deinde * cultum illum certis quibusdam virtutibus annexum esse: quod verò cum fide saltem & spe conjunctus non sit. Deleat præterea majorem, quam par sit, Mariæ reverentiam exhiberi à non paucis Scriptoris. Quis, amabo, latram unquam detulit? Infra latram omnis alius, quantumvis insignis, cultus congruit. Nec in hoc tantum quempiam debueras: qui reverè si secus sentiat, illius auctoritatem flocci facio. Expectabam, ut diceret, quinam sint falsi honores, quibus Deipara non delectatur: scio, quid tibi velis, Jansenii de gregis magistri opinioni subscribis; utinam erroribus aut subscripisses.

Vis adorationem illam hyperdulia, quæ Deiparam Catholici colunt, esse tantum respectivam, ut imaginum cultum. Hæc profectò à Theologis non didicisti, sed à quibusdam Anti-Marianis. Tibi etiam displicet, quod ejus splendorem, potentiam, & dignitatem laudibus extollamus. Ecclesiasticas cum hereticis, quæ similibus elogis Deiparam ornat, dum canit *Salve Regina, Ave Regina Angelorum*, &c. Quantum suspitionis & veneni hæc præ se ferant, quibus hominibus considerandum relinquo: nempe hæc loquides inanes & pueriles vocas. Et hæc, ut ingenue loquar, tartareo stylo. Inertes deinde precatōnes & litanias

* Pag. 217. * Pag. 218. * Pag. 219.

virtutibus, quibus ad Mariam confugimus: nullas
propter admittit, quas divinus amor & pura charitas
interdicit. Miseros sane peccatores, votis & preca-
tionibus interdictos! Quis errorem non videt? Vis
non imitari Mariam: sed imitari nequimus, nisi divi-
ni adjutorium nobis obtineat. Illam igitur preci-
bus & votis, ut illud nobis impetret, sollicitate de-
betis: idque sincero cordis affectu, in quem revera
non quod illud, quod attulisti: *Populus hic labiis me-
is aperit, quod probè in Phariseos, eorumque succes-
sorum apographum, felicius suum archetypum ex-
hibet.* Syrophœnæ & hypocritæ malis artibus &
fraudibus omnia miscetis; aliis onera gravia impo-
nitis, quæ vix extremo digito delibatis; doctrinam &
evangelicam perpetuò jactatis, & vix prima Theo-
logia principia tenetis; sacrorum Canonum obser-
vantiam ad nauseam inculcatis, & Constitutiones
Apollinianas in materia Fidei, & Concilia Oecume-
nica concelatis; divinam charitatem libri vestri
pauca concerpant, & plusquam mortali adversus
Iulianum & Romanam Ecclesiam, nequid dissimu-
lationis flagrantis.

(a) Simili modè est & pietatis genere, Sacrum
Scapulare, Imagines, Rosaria, aliaque precationum
formulae. & externa in Beata Virgine pietatis of-
ficia quæ plurimis extitisse esse affirmas. Nemo Catho-
licus acceptum, quovis modo eam condias, ap-
probare credet esse quam plurimos, qui vanam
modestiam suæ securitatem hauriant. Mox stylum
committens exieris. Quid tibi velis, fat scio: em un-
guem vultus fatigatis. Quis autem, ut dicis, spernit
Christi & Mariæ pauperitatem? Id sane pietas erga
Virginem impetrat, ut divinas illius virtutes imite-
mur. Quis pro flagitiosis hominibus persuadet, ut
in illius virtutibus perseverent? apage istas calumnias,
quæ non Jansenistarum officina cudere possunt. Quasi
vix præter Scriptores ad omnia bona Christianos
non hortentur; iustos, ad perseverantiam & majorem
pietatem; peccatores ad penitentiam; divites,
ad elemosinam & divitiarum contemptum; paupe-
res ad penitentiam; & quod hæc facilius obtineant, ad
superiorem pietatis cultum erga Deiparâ. Quis hæc
censurâ Anti-Marianus quis irideat, nisi hæreti-
cus, vel impius: quis Pharisaici ritus loco habeat, ni-
si Jansenista dissimula, quantum libet: exteriorem
Deiparæ, & Sanctorum cultum manifesto ictu
impugnare. Nec verò Barrius illo contentus interiorum
virtutum proximam, Fidei, Spei, Charitatis, Peniten-
tiæ, seu negligendam curat; neque Lectores
ad virtutibus distrabit. (b) Quod quàm falsò im-
pugnare religiosissimo senî de rebus ad excolendû ani-
mum pertinentibus benemerito, & singulari pietatis
amorque erga Deiparam & Sanctos studio flagran-
tissimo Catholicus non videt. Increpas illum, quod
Deiparæ cultum absolutum, non respectivum, ut vo-
cas, esse scilicet, ad mirabilem ejus excellentiam
referendum. Quasi verò Theologi omnes id non do-
cant, quælibet verò Mariæ pulchritudo in se, & propter
se, non tamen ultimò: amari non possit; & impius,
idcirco, ridiculum & stultum dictum sit, in sanctis-
sima Eucharistia suscipienda, singularem illum pie-
tatem erga Virginem affectum induere, quod Christi
sanguine purissimo Mariæ sanguine compactum
est hæc stulta, atque Ecclesiæ scandala, & hereticorum
vota: nec te pudet? ô monstrum!
Theophilum Raynaudum contra Barrium in hanc
adducis; non tam ut Barrium confutes, quàm ut

eundem Raynaudum fugilles, quem in multis nuga-
tum esse dicis. Disputatio Theophili contra Barrium
merè scholastica fuit; ingeniorum non voluntatum
dissensione suscepta. Alter rigore scholastico disci-
tit, ponderat, atque improbat nonnulla pietatis of-
ficia, quæ Theologiæ Asceticæ & simpliciorum pie-
tati faciliè indulgentur: alter verò charitatis ardore
succensus, piorum hominum pietati, ac sinceræ fidei
aliqua permittit, quæ alioquin scholarum rigor mi-
nimè permetteret. Dum Theophilum carpis, Leo-
nem dormientem excitas. Nihil vobis hæcenus for-
midabilius fuit, quàm ne hic auctor omni literaturæ
genere præditus, in Theologicis acutus, profundus,
solidus, in doctrina Patrum versatissimus, utraque
eruditione sacra & profana ad stuporem iustru-
mus, uno verbo, qui majore facilitate libros scribat,
quàm alter exscribat, ne hic, inquam, stylum adver-
sum vos exerceret. Egregiè præfuserat contra Gi-
bium Jansenii prodromum; feliciter cæperat contra
errorem de Duplici Capite: ex in aliis, ut fors tulit,
dissertationibus omnino distractus, vobis pepercit;
sed nondum receptui cecinit, sat cito, si sat bene. Ti-
bi saltè impura, si forè al quando illius manu va-
pules: ne dubita, probè tibi furescens excutiet, ac re-
solta strigili defricabit. Quod subnectis à Sanjurio
dictum, Barrius non negat, nec adversatur: & si Mō-
taltius nihil aliud dixisset, ab re illi vitio verteretur.
(a) Demum reprehendis exilia hujusmodi pietatis lan-
guidioris officia & minores devotiones in totam Ecce-
lesiam spargi. Animum tuum satis aperis: gravem
pietatem, & severam Religionem postulas: hoc præ-
texis nomine fraudem: testis superque prodidisti.
Quibus adhæreas, jam constat. Purum illum amo-
rem spirare videris, & spiritu Evangelico duci; spu-
rio tamen, hoc est, Janseniano, ut mollius loquar,
cum Calvinianum merito dicere possim. Frustrâ igitur
de altero Apologia quereris, cum ille Montal-
tium mitius, quàm par esset, exceperit.

(a) Pag. 222.

NOTA II.

De stupro sententia Baunii.

Montaltii malitia, in referenda Baunii opinione
nullam prorsus excusationem admittit: nempe
illam refert, perinde atque si Virgo ita sui corporis
domina esset, ut ad omnem usum eo uti posset, ac
proinde se se licitè prostitueret: hinc *lurulentam* illam
& *inauditam* opinionem vocat. Tu quoque Willelme,
Montaltii vestigiis tuo more insistis. Quasi verò he-
rus, servi sui dominus non sit, licet ad turpem usum
eo uti nequeat. Idem dico de omnibus aliis, quæ sub
dominium cadunt. Sic Virgo sui corporis ita est do-
mina, ut illud citra Parentum injuriam, ad honestos
scilicet usus, alteri tradere possit: hinc si nubat, etiam
in vitis parentibus, matrimonium legitimum est, jux-
ta Tridentinum sess. 24. in Decreto de reformatione
Matrimonii. Hinc si Virgo se alteri volens prostitu-
at, peccat haud dubiè contra castitatem stuprator,
at minimè contra justitiam; nisi fortè al quod dam-
num Virginis parentes, aut detrimentum inde pa-
tiantur. Hæc est Baunii opinio, quam ipse accepit à
Bannez, Navarro, Petto à Navarra, Soto, Grassio,
Megala, citatis ab Apologista; ad quem te remitto,
quia rem hanc egregiè discussit. Si vis, ad de alios, sci-
licet Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 14. num. 1. Vas-
quez opusc. de restit. c. 3. §. 1. dub. 1. n. 6. Lessium

Yy

lib.

(a) Pag. 220. (b) Pag. 221.

lib. 2. c. 1. dub. 1. Coninck de Sacram. tom. 2. disp. 7. dub. 4. n. 19. & plures quos refert & sequitur Diana 1. part. tract. 17. resol. 12. Item Responsum illud editum Parisiis an. 1655. cui 18. Curiones & 12. Doctores Sorbonici subscripserunt in Matrimonii causa; quia hujus responsum veritas eo præsertim fundamentum nitiatur, quod usus corporum, licitus scilicet, ad filios familias, non ad parentes petrineat. Quod autem in stupro Virginis consentientes, virginitatis circumstantia in confessione necessario explicanda non sit, docet De Lugo de Pœnit. disp. 16. sect. 4. num. 218. Ubi citat Soto, Suarez, Valquez, Lessium, Sanchez, Coninck, Navarram, Tannerum, Megala, Molfesum, Dianam, additq; n. 227. stuprum distinctam speciem inducere, quando intervenit violentia, aut raptus, aut dolus, aut talis in iustitia genus. Sed pudet diutius tractare fœces, quas toto libro passim aggeris. Quid aliud, quæso, scurra sæculentus effunderet?

NOTA III.

De Voluptatibus licitis.

Turpissimam recentioris Apologistæ, illius scilicet, quem furiosum & immanem vocas, doctrinam commemoras; (a) qui scribit, multos graves Theologos docere, voluptates gustus æque licitas esse, ac auditus, odoratus, aspectus; easque moderatas scilicet, ex se indifferentes esse; & hanc doctrinam turpissimam censens, quam tamen docuere D. Bonaventura in 2. dist. 41. a. 1. q. 3. Scotus ibidem a. 1. concl. 1. Ockamus in 1. q. ad 1. Almainus tract. 1. moral. c. 14. Major in 4. dist. 31. concl. 7. Vis recentiores? Tablena v. ebrietas n. 3. Navarrus Manual. c. 23. n. 119. qui citat Cajet. in summa. Toletus lib. 3. c. 62. Lessius lib. 4. c. 3. n. 6. Summa Benedi. lib. 4. pag. 368. Ludovicus Bail pag. 555. & plures alii, qui docent, peccatum gulæ non esse mortale, nisi sequatur damnum aliquod notabile corporis, vel offendiculum. Immo S. Thomas 2. 2. q. 150. art. 2. ad 3. peccatum gulæ constituit in gravi aliquo corporis incommodo ex ciborum superfluitate. Sed declamatorem agis. Ergone, inquis, nullum aliud Christianæ temperantiæ officium est, quam ut nos ab illicitis & vilitudini noxiis voluptatibus retrahat? ô bone, tuote pugione confodisti. Non agitur de virtutis actibus, sed de indifferentibus; agitur de iis voluptatibus, quas licitas esse agnoscis, quandoquidem vis temperantiam à licitis quoque retrahere. Igitur si quis eas amet, illicitum quidpiam non amat? igitur non peccat; nam licet temperantiam non exerceat, à gulæ tamen vitio abstinet. Locus Ciceronis, quem adducis, ad rem nostram non facit, cum loquatur de intemperantissimis hominibus, quorum Deus venter est. Quis porro negat, immoderatas gustus voluptates vitiosas esse?

Nec est, quod Epicurum, vel Julianum Pelagii defensorem acerrimum, hujus dogmatis auctores esse singas; cum celeberrimi suffragatores non desint. (b) Longissimus ille Augustini locus tibi adversatur; nec enim libidinem illam, vel cupiditatem tantulum immoderatam hujusmodi voluptatum, tam turpem, aut virtutibus inimicam esse voluit; sed minimum quid appellat; & licet malum esse dicat, si jam suppletur necessitate, amor edendi animum sollicitat, quia non nihil intemperantiæ est; nusquam tamen dixit, esse lethale noxam. (c) Subnectis Jesuitas concupiscentiam

vitium non agnovisse, qui fuit Juliani error, ac proinde erroneam & hæreticam eorum doctrinam esse, cum appetitum illum naturalem esse censent, quæ ipsissima est concupiscentia, primævi peccati miserum germen. Vah stultum caput. Quis unquam negavit vitiosam esse concupiscentiam & propensionem illam ad illicitas voluptates? quis tamen, nisi amens, nisi demens, nisi Janfenista, omnes motus appetitus, immoderatos, & quemlibet motum immoderatum scilicet, concupiscentiam, esse peccatum mortale sentiat? hanc distinctionem peccati mortalis & venialis rides, fat scio: sed eam Ecclesia, quod mihi satis est, agnoscit. Non dubitant etiam Jesuitæ, quin optimum factu sit, abstinere à licitis, ut ab illicitis abstinere discamus: ubi sanè suo præluce exemplo. Utinam Parochi vultum tenui viduæ suas mentes condiderint! Non negant etiam, quin concupiscentia coercenda sit, jejuniis tractanda, aliisque piis cruciatibus in ordinem redigenda. Sed hæc vobis est terra Australis incognita. Quid ergo Augustini loca frustra in hanc rem congeris, quem hostem petis, mihi homo? sed tandem vide, quid tibi velis cum tuo Janfenio: Visa est enim peccatum esse, qui à Christiana virtute, imò & Charitate profectus non sit. Sed etas; namque sunt Christianæ virtutis actiones, licet Charitatis, ut Fidei, Spei, Pœnitentiæ: sunt etiam aliquæ virtutes naturalis ordinis, sunt demum aliquæ actiones ex se indifferentes; id est, quibus ad bonum & malum finem uti possumus. Hinc ruit tuum illud argumentum.

Alius porro fuit Augustiniana disputatio locus & finis, quam quæ hoc loco Jesu. is inepte applicas. (a) Agnoscunt ipsi peccatum Originale, & sumit peccati concupiscentiam; nec eam in ullo modo laudare corpus tamen per se non malum castigant, ut rationi serviat, ne scilicet voluntas corporis illecebris capax, iis contra legem Dei adhæreat. Sed bonus sum, qui hic disputo, ubi nulla est prorsus difficultas, nisi quæ tua inscitia finxit, ut potè qui appetitum à concupiscentia, peccatum mortale à veniali, actum naturalem virtutis à supernaturali, ut vocant, licitum ab illicito, objectum indifferens à turpi & honello, actionem non malam à bona, præceptum à consilio; bonum opus à meliore, doctrinam Catholicam ab Hæretica, Jesuitas demum à Pelagianis nullatenus distinguat. Quæ cum ita sint, sapientibus cogitandum reliquit, utrum is, qui hæc alique hujusmodi non distinguat, dignus sit, qui cum Theologis disputet.

In decimam Epistolam,

NOTA I.

De absolutione differenda.

Recentioris Apologistæ ultro hic infectum eò quod scripserit, iis denegandam absolutionem plerumque non esse, qui vitiosam aliquam peccandi consuetudinem contraxerunt, quam licet ex animo detestantur, & sincere ab ea loquuntur, percutiunt; & licet Confessatis certus non sit, ut poenitens à peccato abstinere, si aliquo recte dispositus sit, etiam si dubitet de firmitate & constantia talis propositi, eum absolvi posse. (b) Quid in hac doctrina tam vehementer exaggeres, non invenio; nec ullam in ea video rationis depravationem, nec temerarium

(a) Pag. 223. (b) Pag. 224. (c) Pag. 225.

(a) Pag. 226. (b) Pag. 244.